

บทความวิชาการ

**กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศสิงคโปร์:
ข้อสังเกตเปรียบเทียบกับประเทศไทย (ตอนที่ 1)**

**Juvenile Justice in Singapore: Comparative Notes to Thailand
(Part 1)**

ปพนธีร์ ธีระพันธ์¹

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง 222 หมู่ 2 ตำบลบ้านพร้าว
อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง 93210. E-mail: papontee_god@hotmail.com

Papontee Teeraphan²

Faculty of Law, Thaksin University, Phatthalung Campus, 222 Moo 2, Ban
Phrao Subdistrict, Pa Phayom District, Phatthalung 93210.

E-mail: papontee_god@hotmail.com

บทคัดย่อ

สิงคโปร์ ได้รับการยอมรับว่า เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม นานาประเทศได้นำรูปแบบที่สิงคโปร์ใช้ไปปรับเปลี่ยนและพัฒนา ให้เหมาะสมกับประเทศตน สำหรับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศสิงคโปร์ ที่ประสบความสำเร็จก็ได้เคยถูกนำไปเป็นต้นแบบในการทำวิจัยในหลายประเทศ รวมทั้ง ประเทศไทยด้วย เรื่องดังกล่าวจึงควรค่าแก่การศึกษา โดยเฉพาะประเด็นที่ประเทศไทย ประสบปัญหาว่า อายุของเด็กและเยาวชนในขณะเวลาใด ควรถูกใช้เป็นเกณฑ์ในการเข้าสู่

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปพนธีร์ ธีระพันธ์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

² Assistant Professor Papontee Teeraphan Lecturer in Law, Faculty of Law, Thaksin University, Phatthalung Campus

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศไทยก็มีดุลยพินิจที่ไม่เหมือนกัน

ปัญหาการใช้ดุลยพินิจของศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศไทย ได้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ทางกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ อาจทำให้การปฏิบัติที่แตกต่างกัน ตามดุลยพินิจของศาลแต่ละแห่ง หมดไปหากประเทศไทยได้ปรับปรุงกฎหมายโดยไม่เปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลยพินิจได้ดังประเทศสิงคโปร์

บทความนี้ เป็นตอนที่ 1 ที่ผู้เขียนประสงค์จะอธิบายที่มาและวัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน เกณฑ์อายุของเด็กและเยาวชน และศาลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา สำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ประเทศไทยควรแก้ไขกฎหมาย โดยกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กและเยาวชนในวันที่มีการพิจารณาคดีในศาลครั้งแรก เมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน อันจะทำให้มาตรการต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดเป็นพิเศษนั้นจะเป็นไปเพื่อเด็กและเยาวชน และยังเป็นการกำหนดแนวปฏิบัติของศาลชัดเจนแน่นอนได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน, สิงคโปร์, ไทย

ABSTRACT

Singapore is admired as a successfully developed country in politics, economy, and society. Many countries have analyzed Singapore's model in order to apply and use to their own countries. In term of criminal justice successfulness, it also has been researched and compared to other legal systems, including Thailand. Its juvenile justice system is one of the interesting issues to study, especially in term of delinquent age which should be ruled in order to be trial in juvenile justice system. On such issue, Thai Juvenile and Family Courts differently have their own discretion.

The problem to use the discretion of Thai Juvenile and Family Courts is an interesting aspect and compared with the law of Singapore. The different exercise based on the discretion of each court may be solved if Thai law is amended by not letting the courts make their own discretion.

Hence, in this first part article, the author wishes to explain the origin and its objectives of juvenile justice, the age of the child and young person, and the courts regarding juvenile justice in Singapore. The author suggests that Thailand should amend the law by pointing at the age of child and juvenile on the first trial to get in juvenile justice system. The special legal measures under the law will literally be for the youth person, as well as this will make a clear practice to the courts.

Keywords: Juvenile Justice, Singapore, Thailand

ความนำ

สิงคโปร์ เป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้³ และเป็นหนึ่งในสิบของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations หรือ ASEAN) ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการบังคับใช้กฎหมาย

ระบบกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ เป็นระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (common law) ตามแบบของอังกฤษ ซึ่งสิงคโปร์เคยตกเป็นประเทศอาณานิคม (crown colony)⁴

³ ชื่อเต็ม คือ สาธารณรัฐสิงคโปร์

⁴ Tan, E. and Chan, G., "The Singapore Legal System," Singapore Academy of Law. <https://web.archive.org/web/20110123145140/http://www.singaporelaw.sg/content/LegalSystem.html> (accessed January 12, 2018).

และมีรัฐธรรมนูญ (Constitution) เป็นกฎหมายสูงสุด⁵ ในอดีตประเทศสิงคโปร์เคยมีคณะลูกขุน (jury) เป็นองค์กรหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม⁶ มีศาล 2 ระดับทำหน้าที่ในการอำนวยความยุติธรรม คือ ระดับสูง (first tier) ซึ่งประกอบไปด้วย ศาลสูง (high court) และศาลอุทธรณ์ (court of appeal) และระดับต้น (second tier) ซึ่งประกอบไปด้วย ศาลเขต (district court) ศาลแขวง Magistrate (magistrates' court) ศาลครอบครัว (family court) ศาลเยาวชน (youth court) ศาลชุมชน (community court) ศาลไต่สวนชันสูตรพลิกศพ (coroner's court)⁷ การอำนวยความยุติธรรมของประเทศสิงคโปร์ถูกออกแบบภายใต้วัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ (1) การคำนึงถึงค่าใช้จ่ายของคู่ความในการพิจารณาคดี (2) การบริหารเวลาในการพิจารณาคดี และ (3) กระบวนการพิสูจน์พยานหลักฐานและการใช้บังคับกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ⁸

สำหรับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน (juvenile justice) ประเทศสิงคโปร์มีการออกกฎหมายเฉพาะ เพื่อแยกกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั่วไป โดยกฎหมายที่เป็นกฎหมายที่สำคัญดังกล่าว ได้แก่ Children and Young Persons Act (Chapter 38) อีกทั้งยังมีกฎหมายที่สนับสนุน คือ Probation of Offenders Act (Chapter 252)

บทความชิ้นนี้ ผู้เขียนจะได้พิจารณาให้เห็นถึงข้อความคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศสิงคโปร์ภายใต้กฎหมายทั้ง 2 ฉบับข้างต้น โดยการใช้การเปรียบเทียบและวิเคราะห์เอกสาร รวมถึงแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ซึ่งแบ่ง

⁵ รัฐธรรมนูญถูกแก้ไขเพิ่มเติมและประกาศใช้ล่าสุด เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2015.

⁶ คณะลูกขุนถูกยกเลิกจากกระบวนการยุติธรรมในปี ค.ศ. 1969.

⁷ Supreme Court, "Jurisdiction of the Supreme Court," <http://www.Supremecourt.gov.sg/about-us/the-supreme-court/supreme-court-jurisdiction> (accessed January 15, 2018).

⁸ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, "ระบบกฎหมายสิงคโปร์," http://www.aseanethai.net/mobile_detail.php?cid=54&nid=388 (accessed October 22, 2016).

ออกเป็นประเด็นต่าง ๆ อันประกอบด้วย ที่มาทางกฎหมายของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน เกณฑ์อายุของเด็กและเยาวชน วัตถุประสงค์ของกฎหมายและศาล และองค์กรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน พร้อมข้อสังเกตเปรียบเทียบกับประเทศไทย และตามด้วยบทส่งท้าย ซึ่งจะได้พิจารณาเป็นลำดับ ดังนี้

ที่มาทางกฎหมายของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศสิงคโปร์ในปัจจุบันเกิดขึ้นภายใต้แนวคิดที่ต้องการจะแยกกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั่วไป โดยในวันที่ 21 มีนาคม ค.ศ. 1993 มีการประกาศใช้ Children and Young Persons Act Chapter 38 ขึ้น กฎหมายฉบับดังกล่าวกำหนดหลักเกณฑ์ที่สำคัญต่อตัวเด็กและเยาวชน อันได้แก่ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม การปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพ การกำหนดอำนาจหน้าที่ และการพิจารณาคดีของศาลเยาวชน สถานที่ควบคุมเด็กและเยาวชน (remand home) ศูนย์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสถานที่ปลอดภัยสำหรับเด็กและเยาวชน (juvenile rehabilitation center and place of safety) ประกอบกับต่อมาประเทศสิงคโปร์ ได้ลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม ค.ศ. 1995⁹ เป็นผลทำให้ประเทศสิงคโปร์ต้องผูกพันกับพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาดังกล่าวที่มีประเด็นของการปฏิบัติและสิทธิของบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีรวมอยู่ด้วยอีกชั้นหนึ่ง¹⁰

⁹ Ministry of Social and Family Development, “Obligations under the UN Convention on the Rights of the Child,” <https://www.msf.gov.sg/policies/Children-and-Youth/Pages/Obligations-under-the-UN-Convention-on-the-Rights-of-the-Child.aspx> (accessed October 22, 2017).

¹⁰ Convention on the Rights of the Child Article 1.

Children and Young Persons Act (Chapter 38) ถูกแก้ไขเพิ่มเติมอีก 12 ครั้งเรื่อยมา กระทั่งการแก้ไขครั้งล่าสุดเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2014 และกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวถูกประกาศใช้ในวันที่ 1 มีนาคม ค.ศ. 2015

สำหรับ Probation of Offenders Act (Chapter 252) หรืออาจเรียก “กฎหมายคุมประพฤติ” นั้น ถูกประกาศใช้ให้มีผลบังคับในวันที่ 9 มิถุนายน ค.ศ. 1951 มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำสั่งให้มีการคุมประพฤติ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวถูกแก้ไขเพิ่มเติมอีก 13 ครั้ง กระทั่งล่าสุดเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2014

หากพิจารณาจากการมีผลบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องข้างต้นแล้ว พบว่า Probation of Offenders Act (Chapter 252) ที่เป็นกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการคุมประพฤตินั้นเป็นบทบัญญัติทางกฎหมายที่มีการประกาศใช้ก่อน Children and Young Persons Act (Chapter 38) โดยกฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดกฎเกณฑ์อยู่เฉพาะกับการใช้อำนาจของศาลในกรณีที่มีการกระทำความผิดโดยเด็กหรือเยาวชนเท่านั้น แต่ได้ผูกพันไปถึงการกระทำความผิดของบุคคลทั่วไปอีกด้วย ในขณะที่ต่อมาประเทศสิงคโปร์ได้บังคับใช้ Children and Young Persons Act (Chapter 38) ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่สำคัญของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน และได้มีการลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กตามลำดับ

เกณฑ์อายุของเด็กและเยาวชน

Children and Young Persons Act (Chapter 38) กำหนดเกณฑ์อายุของเด็กและเยาวชนที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีลักษณะเฉพาะไว้ กล่าวคือ กำหนดให้บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปี มีสถานะเป็นเด็ก (child) และบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปี แต่ไม่ถึง 16 ปี เป็นเยาวชน (young person)¹¹ โดยหากบุคคลใด ๆ กระทำความผิดและมีอายุในวันที่ศาลนัดพิจารณาคดีครั้งแรก คดีดังกล่าวก็ต้องถูกฟ้องต่อศาลเยาวชน

¹¹ Children and Young Persons Act (Chapter 38) Section 2.

ในทางกลับกันหากบุคคลนั้นมีอายุเกินกว่า 16 ปี ในวันที่มีการพิจารณาคดีครั้งแรก อำนาจพิจารณาดังกล่าวไม่ใช่อำนาจในการพิจารณาคดีของศาลเยาวชน¹²

การกำหนดอายุของเด็กและเยาวชนที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา อันมีลักษณะเฉพาะภายใต้ Children and Young Persons Act (Chapter 38) นั้น กำหนดไว้ต่ำกว่าของประเทศไทย โดยพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กำหนดไว้ที่ไม่ถึง 18 ปี¹³ นอกจากนี้ อายุของการเป็นดังกล่าวนั้น กฎหมายของประเทศสิงคโปร์ ถือตามอายุของผู้กระทำความผิด ซึ่งได้ถูกพิจารณาคดีในศาลครั้งแรก ในขณะที่ประเทศไทยจะถืออายุขณะกระทำความผิดเป็นเกณฑ์¹⁴

จากข้อแตกต่างทั้งสองประการข้างต้น เห็นได้ว่า การคุ้มครองผู้กระทำความผิดที่อ่อนวัยวุฒิของประเทศสิงคโปร์นั้นมีขอบเขตโดยใช้เกณฑ์อายุที่แคบกว่าประเทศไทย อีกทั้งการกำหนดให้ใช้อายุในขณะพิจารณาคดีครั้งแรก อาจทำให้ผู้กระทำความผิดซึ่งไม่อาจนำตัวมาดำเนินคดีได้โดยเร็วนั้นไม่ได้รับการปกป้องคุ้มครองภายใต้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน ในขณะที่ประเทศไทย นอกจากขอบเขตโดยใช้เกณฑ์อายุจะมีขอบเขตที่กว้างกว่า และเป็นไปตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแล้ว¹⁵ ยังปกป้องผู้กระทำความผิดโดยยึดถืออายุในขณะกระทำความผิด ซึ่งมีข้อดีตรงที่ว่า การกระทำความผิดเมื่อเกิดขึ้น ณ ขณะที่ผู้กระทำความผิดมีวัยวุฒิไม่มาก จึงสมควรได้รับการปกป้อง อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติการกำหนดโดยยึดถืออายุในขณะกระทำความผิดดังกล่าวอาจก่อให้เกิดปัญหาอันควรพิจารณาต่อไปได้เช่นกัน กล่าวคือ

¹² Children and Young Persons Act (Chapter 38) Section 33 (6).

¹³ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 4.

¹⁴ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 5.

¹⁵ Convention of the Rights of the Child Article 1.

หากมีการกระทำความผิดโดยบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีเกิดขึ้น และไม่สามารถดำเนินการทางคดีกับตัวผู้กระทำความผิด เช่น ผู้กระทำความผิดหลบหนีไป และหากระยะเวลาของการหลบหนีล่วงเลยมายาวนาน แม้ต่อมาจะสามารถติดตามหรือจับกุมผู้กระทำความผิดได้ เป็นต้น ผู้กระทำความผิดนั้นยังควรได้รับการปกป้องและคุ้มครองจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนอีกหรือไม่ เนื่องจากผู้กระทำความผิดบางรายอาจมีอายุเกิน 18 ปีอันอยู่ภายใต้ นิยามของเยาวชนไปมากแล้ว ดังนั้น จึงอาจมีคำถามตามมาว่า การให้ผู้กระทำความผิดที่มีอายุเช่นนี้ได้รับการพิจารณาและปกป้อง ตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่ จากข้อสังเกตนี้ ผู้เขียนทำการค้นคว้าต่อไปก็พบว่า ในทางปฏิบัติของประเทศไทย หากเกิดกรณีดังกล่าว ศาลเยาวชนและครอบครัวอาจใช้อำนาจในการโอนคดีไปพิจารณายังศาลธรรมดาได้ตามมาตรา 97 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติดังกล่าวก็มีข้อบกพร่องให้ศาลเยาวชนและครอบครัวต้องดำเนินการอย่างเคร่งครัด ศาลเยาวชนและครอบครัวอาจใช้ดุลยพินิจของตนเพื่อมีคำสั่งให้มีการโอนคดีหรือไม่ก็ได้

ผู้เขียนจึงยกข้อสังเกตและความสำคัญประการหนึ่งระหว่างความแตกต่างของเกณฑ์อายุของทั้งสองประเทศข้างต้น โดยการยึดเกณฑ์อายุในวันที่มีการพิจารณาคดีในศาลครั้งแรกดังที่เกิดขึ้นในประเทศสิงคโปร์ มีข้อดีตรงที่อายุของผู้กระทำความผิดซึ่งกำลังอยู่ในการพิจารณาในชั้นศาลและกำลังจะถูกใช้มาตรการต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดเป็นพิเศษนั้นจะเป็นไปเพื่อบุคคลที่ยังอ่อนด้อยซึ่งวัยวุฒิอย่างแท้จริง ในขณะที่เกณฑ์อายุโดยยึดอายุในวันที่กระทำความผิดดังประเทศไทยนั้น อาจเป็นผลทำให้การพิจารณาและการใช้มาตรการพิเศษต่าง ๆ เป็นไปเพื่อบุคคลที่มีอายุดังเช่นผู้ใหญ่ทั่วไปตามที่ได้กล่าวถึงไปในส่วนก่อนหน้านี้

วัตถุประสงค์ของกฎหมาย

Children and Young Persons Act (Chapter 38) มีวัตถุประสงค์หลัก คือ¹⁶

1) กำหนดให้พ่อแม่ (parents) หรือผู้ปกครอง (guardian) ต้องดูแลและรับผิดชอบหลักต่อสวัสดิภาพหรือความเป็นอยู่ที่ดี (welfare) ของเด็กหรือเยาวชนและควรที่จะกระทำการใด ๆ เพื่อพัฒนาสวัสดิภาพหรือความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กหรือเยาวชน

2) การดำเนินการใด ๆ จะต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพและผลประโยชน์สูงสุด (best interest) ของเด็กและเยาวชนเป็นลำดับแรก

ในขณะที่วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้กระทำความผิดนั้น กฎหมายไม่ได้มุ่งเน้นการลงโทษผู้กระทำความผิดดังเช่นคดีอาญาธรรมดา¹⁷ แต่ต้องการแยกกระบวนการพิจารณาคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั่วไป (criminal justice) ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขปรับปรุงและรักษาสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนทั้งในระหว่างการพิจารณาและหลังจากกลับสู่สังคมแล้ว โดยยึดถือผลประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญควบคู่ไปกับการรักษาความสงบสุขของสังคมส่วนรวม¹⁸

วัตถุประสงค์ของกฎหมายทั้งสองประเทศมีความคล้ายคลึงกัน โดยจะยึดถือผลประโยชน์ของผู้กระทำความผิดที่กฎหมายให้ความคุ้มครองเป็นสาระสำคัญ ซึ่งวัตถุประสงค์ในข้อนี้ทำให้การดำเนินการกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนแตกต่างจากการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั่วไป นอกจากนี้

¹⁶ Children and Young Persons Act (Chapter 38) Section 3.

¹⁷ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 119.

¹⁸ ปพนธีร์ ชีระพันธ์, เอกสารประกอบการสอนคดีเยาวชนและครอบครัว, พิมพ์ครั้งที่ 2, (สงขลา: หาดใหญ่ ดิจิตอล พรินท์, 2560), 42-43.

วัตถุประสงค์ดังกล่าวยังเป็นไปในลักษณะที่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อีกด้วย¹⁹

ศาลและองค์กรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน

Children and Young Persons Act (Chapter 38) กล่าวถึงศาลและองค์กรต่าง ๆ ซึ่งใช้อำนาจตามกฎหมายฉบับนี้ไว้หลายองค์กรด้วยกัน ได้แก่ ศาลแขวง ศาลเขต ศาลเยาวชน และคณะที่ปรึกษาในศาลเยาวชน ผู้เขียนขอแยกอธิบายดังนี้

1) ศาลแขวง เป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา²⁰ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั่วไป ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีอัตราโทษสูงสุดให้จำคุกไม่เกิน 5 ปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ โดยในคดีเหล่านั้น ศาลแขวงของประเทศสิงคโปร์สามารถมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกได้ไม่เกิน 3 ปี ปรับได้ไม่เกิน 10,000 เหรียญสิงคโปร์ และเขียนได้ไม่เกิน 6 ปี²¹ อย่างไรก็ตาม ในบางกรณี ที่กฎหมายอื่น ๆ กำหนดให้อำนาจไว้ ศาลแขวงอาจมีอำนาจมากกว่าที่อธิบายข้างต้นก็ได้ เช่น การพิจารณาความผิดและลงโทษตามกฎหมาย Common Gaming Houses Act (Cap 49), Films Act (Cap 107) และ Miscellaneous Offences (Public Order & Nuisance) Act (Cap184)²²

2) ศาลเขต เป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญาเช่นเดียวกับศาลแขวง แต่ศาลเขตมีอำนาจพิจารณาพิพากษาในคดีที่มีอัตราโทษสูงกว่า กล่าวคือ

¹⁹ Convention of the Rights of the Child Article 3.

²⁰ State Courts Act (CHAPTER 321) Section 51. and State Courts Singapore, “Overview of Civil Justice Process,” <https://www.statecourts.gov.sg/CivilCase/Pages/Overview-of-civil-justice-process.aspx> (accessed October 22, 2017).

²¹ Criminal Procedure Code (Chapter 68) Section 7.

²² State Courts Singapore, “Magistrates’ Court,” <https://www.statecourts.gov.sg/CriminalCase/Pages/Magistrate's-Court.aspx> (accessed October 22, 2017).

ศาลเขต จะมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีอัตราโทษสูงสุดให้จำคุก ไม่เกิน 10 ปี ไม่ว่าจะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม²³

3) ศาลเยาวชน เป็นศาลที่ถูกจัดตั้งขึ้นตาม Family Justice Bill²⁴ โดยเป็น 1 ใน 3 ศาลของศาลยุติธรรมครอบครัว (family justice court) ร่วมกับศาลสูงแผนกครอบครัว (family division of the high court) และศาลครอบครัว (family court)²⁵ ปรัชญาของการดำเนินงานของศาลเยาวชน คือ การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) แก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎหมายของเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนนั้นได้ดำรงตนอยู่ในครอบครัวและชุมชนได้อย่างปกติในอนาคต กระบวนการและมาตรการในการแก้ไขเช่นนั้น มุ่งต้องการให้เด็กหรือเยาวชนรับผิดชอบต่อการกระทำและผลที่เกิดจากการกระทำของตน เช่น การทำงานบริการชุมชน (community work) การชดใช้ค่าเสียหาย (compensation) การขอโทษต่อเหยื่อ และตระหนักถึงความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของตน (apology to the victim and be aware of the harm caused by their offending act)²⁶ เป็นต้น โดยสรุป ศาลเยาวชน จะมีบทบาทและอำนาจในการพิจารณาคดีที่เด็กหรือเยาวชนถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเป็นอย่างมาก²⁷

²³ State Courts Act (CHAPTER 321) Section 51. and Criminal Procedure Code (Chapter 68) Section 8.

²⁴ ประกาศใช้และมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 8 กรกฎาคม 2014.

²⁵ Family Justice Bill Section 3.

²⁶ Family Justice Courts Singapore, “Youth Court Matters,” <https://www.familyjusticecourts.gov.sg/Common/Pages/YouthMatters.aspx#programmes> (accessed October 22, 2017).

²⁷ Children and Young Persons Act (Chapter 38) Section 33(1).

ในศาลเยาวชนของประเทศสิงคโปร์ ผู้พิพากษาจะถูกคัดเลือกมาจากศาลเขตหรือศาลแขวงโดยประธานศาลสูง (chief justice) ภายใต้ระยะเวลาดำรงตำแหน่งที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน²⁸

4) คณะที่ปรึกษาในศาลเยาวชน (panel of advisors) เป็นกลุ่มบุคคลที่ถูกคัดเลือกมาจากชุมชน ซึ่งอาจได้แก่ ครู นักกฎหมาย นักกายภาพบำบัด นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา หรือผู้นำชุมชน ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน และได้รับการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี²⁹ ที่ปรึกษาเหล่านี้มีหน้าที่เข้าร่วมทำหน้าที่ในชั้นพิจารณากับผู้พิพากษาของศาลเยาวชน โดยที่ปรึกษาจะแสดงความเห็นของตนที่มีต่อคดี ซึ่งจะวางอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชน โดยในปี ค.ศ. 2015 ประเทศสิงคโปร์มีจำนวนคณะที่ปรึกษา 25 คณะ³⁰

สำหรับประเทศไทย พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กำหนดให้คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดตกอยู่ภายใต้อำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว³¹ แม้ว่าในปัจจุบันนี้จะมีศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดทำการในทุกจังหวัดแล้ว³² อย่างไรก็ตามในบางกรณีก็อาจมีการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลจังหวัดได้เช่นกัน หากในพื้นที่

²⁸ Family Justice Bill Section 14.

²⁹ Family Justice Courts, (n.d.), “Youth Courts,” [https://www.Familyjusticecourts.gov.sg/QuickLink/Documents/Youth%20Courts%20\(E\)_6.pdf](https://www.Familyjusticecourts.gov.sg/QuickLink/Documents/Youth%20Courts%20(E)_6.pdf) (accessed October 22, 2016).

³⁰ Menon. S., “Harnessing the law to benefit our youth,” http://www.supremecourt.gov.sg/Data/Editor/Documents/Achieving_Connecting_and_Thriving_031115.pdf (accessed December 22, 2016).

³¹ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 10 (1).

³² พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 8.

นั้นมีการเปิดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด³³ ส่วนศาลยุติธรรมประเภทอื่น ๆ เช่น ศาลจังหวัด เป็นต้น อาจมีส่วนเกี่ยวข้องและมีอำนาจในการพิจารณาคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดได้บ้างในบางกรณีเช่นกัน เช่น กรณีที่มีการฟ้องคดีผิดศาลเพราะเหตุผิดพลาดเกี่ยวกับอายุของผู้กระทำความผิด หรือมีการฟ้องคดีที่มีเด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดร่วมกับผู้กระทำความผิดคนอื่น ๆ ที่เป็นผู้ใหญ่ต่อศาลจังหวัด เป็นต้น หากเป็นกรณีเหล่านี้ ศาลจังหวัดก็อาจมีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเช่นกัน³⁴ นอกจากนี้ ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศไทยก็ยังมีที่มาเช่นเดียวกับผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมทั่วไปอีกด้วย

สำหรับศาลแขวงในประเทศไทยนั้น ไม่มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดดังประเทศสิงคโปร์ การไร้อำนาจดังกล่าวนี้ย่อมไม่เป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ให้ศาลแขวงซึ่งมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์แห่งการอำนวยความยุติธรรมในคดีเล็กน้อยให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว เนื่องจากในคดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดนั้น จำเป็นจะต้องใช้การพิจารณาอย่างรอบคอบซึ่งอาจใช้เวลายาวนานกว่าคดีเล็กน้อย ดังกรณี ในคดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดจะต้องมีการเรียกเด็ก เยาวชน หรือผู้เกี่ยวข้องกับเด็กหรือเยาวชนมาสอบถามประวัติ ความเห็น และความรู้สึกต่าง ๆ ทั้งยังจะต้องเปิดโอกาสให้หน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาร่วมแก้ไขพฤติกรรมอันฝ่าฝืนกฎหมาย เช่น ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจมาแสดงความเห็นถึงวิธีการที่จะใช้แก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือให้บิดามารดามาแสดงความรู้สึกและซักถามพยานได้ เป็นต้น

³³ เรื่องเดียวกัน, วรรคสอง.

³⁴ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.

ข้อสังเกตของความใกล้เคียงกันจากกฎหมายทั้งสองประเทศ พบว่า กฎหมายทั้งสองกำหนดให้คดีอาญาที่ผู้กระทำความผิดหรือต้องสงสัยว่ากระทำความผิดซึ่งมีอายุตามที่กฎหมายกำหนด ตกอยู่ภายใต้อำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลพิเศษ อันได้แก่ ศาลเยาวชนของประเทศสิงคโปร์และศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศไทยเป็นหลัก โดยผู้พิพากษาของศาลทั้งสองนี้มีที่มาเช่นเดียวกับผู้พิพากษาของศาลยุติธรรมทั่วไป อย่างไรก็ตาม กฎหมายทั้งสองฉบับยังคงมีความแตกต่างกันในประเด็นเกี่ยวกับผู้พิพากษาสมทบ กล่าวคือ ศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศไทยจะมีผู้พิพากษาที่มีคุณสมบัติเฉพาะที่เรียกว่า ผู้พิพากษาสมทบ (associated judge)³⁵ ร่วมในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาในศาลเยาวชนและครอบครัวด้วย³⁶ ผู้พิพากษาสมทบจะเป็นผู้ใช้ประสบการณ์ที่ตนเองมีเพื่อช่วยค้นหาความจริง รวมถึงค้นหาแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายของเด็กและเยาวชน ในขณะที่ในศาลเยาวชนของประเทศสิงคโปร์ จะมีคณะที่ปรึกษาในศาลเยาวชนเป็นผู้ทำหน้าที่แสดงความเห็น เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชน

ประเทศไทยและสิงคโปร์ยึดการคำนึงถึงสวัสดิภาพและผลประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนด้วยแล้ว หลักการดังกล่าวปรากฏให้เห็นอย่างชัดในรูปของบัญญัติทางกฎหมายและการนำกฎหมายมาใช้ขององค์กรที่เกี่ยวข้อง ในทางปฏิบัติองค์กรต่าง ๆ จะคำนึงถึงการให้โอกาสเพื่อปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎหมายของเด็กและเยาวชน อันจะทำให้บุคคลดังกล่าวกลับกลายเป็นบุคคลที่ดีและอยู่ร่วมกันในสังคมได้ต่อไปในอนาคต

³⁵ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 25.

³⁶ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 23.

อย่างไรก็ดี ความแตกต่างที่เด่นชัดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนของสิงคโปร์และประเทศไทย ก็คือ การยึดเกณฑ์อายุของเด็กและเยาวชนอันจะนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งแม้ว่าหน่วยงานต่าง ๆ ของทั้งสองประเทศในกระบวนการยุติธรรมจะได้คำนึงถึงสวัสดิภาพและผลประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญก็ตาม แต่ความแตกต่างด้านเกณฑ์อายุเช่นนี้ อาจมีผลทำให้ผลแห่งการอำนวยความยุติธรรมแตกต่างกันออกไป

บทส่งท้าย

ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศหนึ่งที่มีระบบในการจัดการกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ โดยระบบดังกล่าวปรากฏอย่างชัดเจนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีศาลเยาวชนเป็นผู้ใช้อำนาจ การดำเนินการต่าง ๆ ของศาลและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจะคำนึงถึงสวัสดิภาพและผลประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นลำดับแรก สำหรับวัตถุประสงค์และองค์กรที่มีอำนาจในการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนของทั้งสองประเทศมีความคล้ายคลึงกัน โดยจะอยู่ภายใต้การให้โอกาสเพื่อปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎหมาย โดยมีศาลเฉพาะที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

ข้อแตกต่างที่สำคัญประการหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนระหว่างประเทศสิงคโปร์และประเทศไทย คือ เกณฑ์อายุในการนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยที่ประเทศสิงคโปร์จะยึดเกณฑ์อายุในวันขึ้นศาลเป็นครั้งแรก ในขณะที่ประเทศไทยได้ยึดอายุในวันที่กระทำความผิด ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ประเทศไทยควรแก้ไขกฎหมายโดยกำหนดเกณฑ์อายุของเด็กและเยาวชนในวันที่มีการพิจารณาคดีในศาลครั้งแรก อันจะทำให้มาตรการต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดเป็นพิเศษนั้นจะเป็นไปเพื่อบุคคลที่ยังอ่อนด้อยซึ่งวัยวุฒิอย่างแท้จริง และยังเป็นการกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและแน่นอนให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

ปพนธีร์ ชีระพันธ์. *เอกสารประกอบการสอนคดีเยาวชนและครอบครัว*. พิมพ์ครั้งที่ 2.

สงขลา: หาดใหญ่ ดิจิตอล พรินท์, 2560.

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. “ระบบกฎหมายสิงคโปร์.” http://www.as-eanthai.net/mobile_detail.php?cid=54&nid=38 (accessed October 22, 2016).

Children and Young Persons Act

Convention on the Rights of the Child

Family Justice Bill

Family Justice Courts Singapore. “Youth Court Matters.” <https://www.familyjusticecourts.gov.sg/Common/Pages/YouthMatters.aspx#programmes> (accessed October 22, 2017).

Family Justice Courts, (n.d.). “Youth Courts.” [https://www.Familyjusticecourts.gov.sg/QuickLink/Documents/Youth%20Courts%20\(E\)_6.pdf](https://www.Familyjusticecourts.gov.sg/QuickLink/Documents/Youth%20Courts%20(E)_6.pdf) (accessed October 22, 2016).

Menon. S.. “Harnessing the law to benefit our youth.” http://www.supremecourt.gov.sg/Data/Editor/Documents/Achieving_Connecting_and_Thriving_031115.pdf (accessed December 22, 2016).

Ministry of Social and Family Development. “Obligations under the UN Convention on the Rights of the Child.” <https://www.msf.gov.sg/policies/Children-and-Youth/Pages/Obligations-under-the-UN-Convention-on-the-Rights-of-the-Child.aspx> (accessed October 22, 2017).

Supreme Court. “Jurisdiction of the Supreme Court.” <http://www.supremecourt.gov.sg/about-us/the-supreme-court/supreme-court-jurisdiction> (accessed January 15, 2018).

State Courts Act (CHAPTER 321) Section 51. and State Courts Singapore. “Overview of CivilJustice Process.” <https://www.Statecourts.gov.sg/CivilCase/Pages/Overview-of-civiljus-tice-process.aspx> (accessed October 22, 2017).

State Courts Singapore. “Magistrates’ Court.” <https://www.statecourts.gov.sg/CriminalCase/Pages/Magistrate's-Court.aspx> (accessed October 22, 2017).

Tan, E. and Chan, G.. “The Singapore Legal System.” Singapore Academy of Law.<https://web.archive.org/web/20110123145140/http://www.singaporelaw.sg/content/LegalSyst.html> (accessed January 12, 2018).

References

Juvenile and Family Court and Procedure Act. B.E. 2553.

Office of the Civil Service Commission. “Singapore Legal System.”http://www.asean thai.net/mobile_detail.php?cid=54&nid= (accessed October 22, 2016).

Papontee Teeraphan. *Juvenile and Family cases Handbook*. 2nd ed. Songkhla: Hadyai Digital Print, 2017.